

O obradoch katolíckeho pohrebu

25. augusta 2024 + Cirkev

„Jozef vzal telo zavinul ho do čistého plátna a uložil do svojho nového hrobu, ktorý si vytesal do skaly.“

(Mt 27,59 – 60)



XIV. zastavenie – Ježiša ukladajú do hrobu – obraz z kostola Nuestra Señora de la Asunción

(Villamelendro de Valdavia), nakreslil Pascual. Barsal Editions, Barcelona, okolo 1920

zdroj: wikimedia commons

Kristus Pán opustene zomrel na kríži, nikto Ho nebránil oproti ukrutným katom. Keď však dokonal, našli sa zbožní ľudia, ktorí Jeho mŕtve telo slušne pochovali, uložili do hrobu. Jozef z Arimatey a Nikodém vymohli u Piláta dovolenie, aby mohli Kristovo telo pochovať. Prišli na Kalváriu, úctivo sňali telo Krista Pána z kríža, umyli a voňavými masťami namazali, zavinuli do čistých bielych plachát a v sprievode bolestnej Matky Božej, sv. Jána apoštola a plačúcich zbožných žien Ho pochovali do kamenného hrobu, ktorý Jozef z Arimatey prichystal pre seba. Z tohto hrobu vstal Kristus Pán z mŕtvych.

Podobne nášmu božskému Vykupiteľovi i my kresťania do hrobu pochováme telá svojich zomrelých. Zo zeme sme vzatí, do zeme sa vrátíme, aby to, čo z prachu bolo, v zemi na prach sa obrátilo. V hrobe na posvätenom cintoríne čakáme svoje budúce zmŕtvychvstanie. V súdny deň naša nesmrteľná duša príde z druhého sveta, vojde do hrobu, kde jej ten Pán Boh, ktorý nás z ničoho stvoril na tento svet, svojou všemohúcnosťou z prachu zeme utvorí to isté telo, v ktorom kedysi na zemi žila. Preto my, kresťania, to telo, ktoré na zemi bolo chrámom Ducha Svätého, nedovoľíme spáliť, ako to neverci terajšej doby robia, ale ho v sprievode zbožných obradov uložíme do matky zeme. Kto by však pred svojou smrťou prikázal, aby jeho mŕtvola bola spálená, tomu Cirkev odopiera kresťanský pohreb.

Katolícka Cirkev ako rôznymi obradmi koná Bohoslužby, obetuje sv. omšu, udeľuje sviatosti, vybavuje posviacky, tak i pohreby sprevádza zbožnými úkonmi, ktorými nás poučuje a povzbudzuje. Naše katolícke ceremónie, obrady tak hlboko dojali protestanta Fridricha Veľkého, pruského kráľa, že sa pred svojimi dvoranmi takto vyslovil: „Kalvíni zaobchodia s Pánom Bohom ako so svojim sluhom; luteráni ako so

seberovným človekom; katolíci však, ako so svojím Bohom.“

Naozaj, my katolíci môžeme byť hrdí na naše prekrásne obrady, ktorými naša Cirkev koná bohoslužby a rôzne pobožnosti. Tie iné náboženstvá nemajú. Inoverci ustavične len spievajú, dlhé príhovory vedú, preto ich pobožnosti nemajú života. U nás však tie strhujúce obrady, jeden krajší od druhého, uchvacujú naše srdcia, pútajú celú našu dušu, Bohu hodnými činia naše pobožnosti. Podobne v sprievode dôstojných a významných obradov konajú sa naše pohreby.

1. Katakomby, tzn. podzemné chodby, kde prví kresťania pochovávali svojich zomrelých, sú výrečnými svedkami, akú úctu prechováva katolícka Cirkev k svojim zomrelým veriacim. V životopise mučeníkov v mnohých prípadoch čítame, že kresťania rozsekané čiastky tela mučeníkov úctivo pozbierali a pochovali. Pohreb odbavili s rôznymi zbožnými obradmi. Mŕtvolu v sprievode priniesli do kostola. V chráme odspievali nad zomrelým žalmy a potom konala sa zádušná sv. omša. Keď sa pobožnosti v kostole zakončili, veriaci s horiacimi faklami obstúpili rakvu a tak so spevom vypravovali mŕtveho ku hrobu. Horiaca pochodeň znázorňovala slová modlitby: „Svetlo večné nech mu svieti.“

Podobne sa podnes odbavuje náš pohreb. I teraz na mnohých miestach prinesú mŕtvolu do kostola, kde sa spievajú žalmy, koná sa sv. omša a pobožnosť nad rakvou zvaná „Libera me“. Pri každom pohrebe spievajú sa žalmy zo Sv. písma. Čo sa pri pohrebe spieva po latinsky, to nájdeme v modlitebných knihách (Nábožné výlevy, Alleluja) napísané i po slovensky.

Niekde sa konajú cirkevné ceremónie obrady, keď mŕtvolu ukladajú do rakvy v dome. Za hlaholu zvonov príde kňaz odetý do čierneho cirkevného rúcha sprevádzaný spevákmi do domu smútku a tam po odspievaní piesní zo Sv. písma svätenou vodou pokropí a potom tymianom okiadza otvorenú umrlčiu truhlu, do ktorej potom uložia telo zomrelého. Potom sa spieva ľudová pieseň o vkladaní mŕtvoľy do rakvy a tým sa skončia obrady.

Náš život je plavbou k hrobu, dostaviac sa v novej vlasti, na tuhý zápas s vlnami, šťastná nám kynie zmena. Od kolísky každú dobu nás čaká našej strasti stály boj s nehodami. Večná zásluh odmena.

V prístav jeden stáva všetko: Pre Kristove drahé rany, žobrák, boháč, bedár, pán, bolestné umučenie, stavec, žena, malé dieťa: z rakvy dosiek popraj blahé, uloží sa v rakve sám. Dobrý Bože, vzkriesenie.

Keď príde čas pohrebu, vynesú rakvu na dvor a tu, pri nohách zomrelého, zaujme miesto kňaz odbavujúci pohrebné obrady. Začne spevom: „Oremus pro fidelibus defunctis“, tzn. Modlime sa za verných zomrelých a spevácky zbor pokračuje: Odpočinutie večné daj im, Pane a svetlo večné nech im svieti. Potom sa spieva: „Circum dederunt“ atď., čo toľko znamená, ako: Obklúčili ma bolesti smrti, muky pekelné obklúčili ma. Po speve „Venite exultemus“ a „Benedictus“ kňaz odrieka Páter noster: Otče náš, pokropí svätenou vodou rakvu a cirkevnými modlitbami zakončí pohrebné obrady pri dome smútku.

2. Takto sa odbavuje pohreb dospelých. Celkom inak koná pohreb dietok, ktoré k užívaniu rozumu nedospelí. Pohreb dospelého sa odbavuje smútočne, pritom Cirkev všetkými obradmi vyjavuje prosbu, aby Pán láskavo odpustil previnenia zomrelého a prijal ho do Kráľovstva nebeského. Pohrebné obrady pri pochovávaní nedospelého prejavujú radosť, že Pán Boh nevinnú dušu toho zomrelého dieťaťa povolal do slávy nebeskej, kde sa bude bez konca radovať s anjelmi. Preto pohreb nedospelých sa koná v bielom cirkevnom rúchu a odbavujú sa radostné spevy. Ich pohreb sa začína spevom: „Sit nomen Domini

benedictum“, tzn. Buď meno Pána pochválené, potom sa spieva radostný žalm: Chváľte služobníci Pána, kňaz pri odriekaní modlitby Pána svätenou vodou pokropí rakvu a cirkevnou modlitbou zakončí pohreb.

Prv než by sa pohrebný sprievod pohol z domu na cintorín, na konci obradov kántor odbaví takzvanú odobierku. Odspieva 15 až 20 veršov, lepšie povedané oživotvorí zomrelého, lebo tomu zomrelému vkladá do úst rôzne povedačky a strašný hnev by vyvolal, keby niektorého príbuzného nespomenul, vynechal. Takéto rozlúčky zomrelých nie sú vo zvyku len v našich krajoch. Ani neviem slušnými slovami vyjadriť neprístojnú, či nezmyselnú tejto obyčaje. O koľko krajšie by bolo odspievať vhodnú, dojímavú ľudovú pieseň, ktorá by pravým ľudským precítením tlmočila našu sústrasť a svojím vieroučným obsahom potešila by zranené srdcia. Za starodávnych časov, keď ľud nechodieval do školy, nestál na vysokej úrovni vzdelanosti, dali sa snáď ospravedlniť takéto pohrebné odobierky, ale dnes, keď školopovinnosť všeobecne je uvedená do života, synovia a dcéry pospolitého ľudu navštevujú vysoké školy, v pomeroch dnešného náboženského života takéto odobierky nemajú miesta, urážajú dobrý vkus. Povinnosťou kňazov je takýmto obyčajom vhodným spôsobom zabrániť.

Či dospelého či nedospelého odprevádzate na cintorín, nech sa koná pohrebný sprievod vždy s príslušným poriadkom, s úctou, spevom a modlitbou. Prvý ide muž s krížom. Za ním muži. Potom kňaz s kántorom a miništrantmi. Za kňazom nesú rakvu, ktorú nasleduje rodina zomrelého. Pohrebný sprievod zakončia ženy.

Cintorín je posvätné miesto podobné kostolu. Má byť ohradený, aby sa zabránilo zneucteniu. Tam zotrávajú kresťania akoby v spánku, z ktorého ich archanjelova trúba zobudí k všeobecnému zmŕtvychvstaniu. Preto katolícka Cirkev posväcuje cintoríny a pri pohrebe požehná aj jamy každého zomrelého. Kňaz ju pokropí svätenou vodou, odbaví modlitby a za zvukov smútočnej piesne spustia rakvu do matky zeme. Tým sa skončí pohreb.

Kto zomrie, ten nezanikne, len jeho duša sa presťahuje na druhý svet, jeho telo však spočíva v zemi do dňa vzkriesenia. Toto je katolícka viera. Z tejto viery pochádza bohoslužobný ráz katolíckeho pohrebu. Pohreb je náboženský posvätný úkon. Zomrelého odprevadiť na cintorín prislúcha medzi skutky milosrdenstva. Preukážme zomrelým poslednú úctu. Na to nás upomína smutný hlahol zvonov, ktoré sa ozvú pri odbavovaní náboženských posvätných obradov. Už i táto okolnosť nás upozorňuje, aby sme sa pri pohreboch pridržovali dvetisíc ročnou Cirkvou schválených obradov a k ním samovoľne neprikladajme žiadne neprístojnú obyčaje, zvlášť sa vyhýbajme nezmyselným odobierkam, ktorými sa pohreby znevažujú.

Bez bóľu lúči sa človek len od toho, k čomu ho láska neviazala; ale koho sme vrelo milovali, od toho ťažko sa lúčime. Niet divu teda, keď s plačom padáš na hrob, ktorý rodiča, manžela, dieťa alebo brata-sestru skrýva. Nech len kanú tvoje slzy, sú ony perlami sústrasti, ktoré pamiatke svojich milých donášame v obeť. I Pán Ježiš ronil slzy nad svojim zomrelým priateľom, Lazárom. Avšak cez svoje slzy vid' dúhu kresťanskej nádeje, nachádzaj útechu v týchto božských slovách Krista Pána: Neumreli oni, ale spia. Lebo tí, ktorí práchnivejú pod chladnými hrudami tichého hrobu, raz vstanú z mŕtvych a ty ich znovu uvidíš. Amen.

Text kázne vyšiel pôvodne v knihe Katechizmus v kázňach, IV. zväzok, ktorú napísal Jozef Baráczius, farár v obci Maklár (Hevešská župa, dnešné Maďarsko), knihu preložil do slovenčiny slovenský kňaz Viktor Milan, farár v obci Krivá na Orave a knižne vydal v Ružomberku 1929; pre uverejnenie na stránke Christianitas.sk bola kázeň ešte mierne

upravená redakciou.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/o-obradoch-katolickeho-pohrebu/>